

OBSAH

Úvod	1
Rosicko-oslavanská uhelná pánev	4
Počátky dolování	5
Železná ruda	6
Grafit-tuha	6
Magnezit, Sepiolit, Pískovcové lomy, Hrnčířská hlína	7
Nález černého kamenného uhlí	7
<i>Na Oslavansku</i>	8
Oslavanská vrchnost	10
Josef Jenich, Benedikt Küttner, Johan Baptista Müller	11
<i>Na rosickém panství</i>	12
<i>V nejsevernější části Rosicko-oslavanského uhel. revíru</i>	13
<i>V nejjihnější části revíru – Oslavany Dolina – u Nové Vsi</i>	15
<i>Ve střední části Rosicko-oslavanského uhelného revíru</i>	
– JV okrajové části Zbýšova (Barbora, Majrov)	19
– Důlní díla v jihovýchodní okrajové části Zbýšova	20
– Dopravní štolý Anna - r. 1818, r. 1950	20
– V roce 1848 zaráží Müllerové v JV Zbýšova Důl Simson	21
– Ve střední části Zbýšova – v trati „Na Poustkách“	22
Terezinská, Kateřinská	23
Větérka, Důl Antonín, Dubové schody	24
K těžarům	
Benedikt Küttner, Müllerovo těžarstvo	26
Z rodokmenu rodu Müllerů	27
Johann Baptista Müller	28
Důl Jánský – St. Johannes Stollen	29
Štola Xaveri	30
1806 – J. B. Müller zemřel, závěť	30
Anna Müllerová „Ledkařka“	31
1820 – Důlní neštěstí na dole Barbora	32
1828 – Anna Müllerová kupuje Küttnerovy podíly na těžbě	36
1830 rekonstruovaný Důl Anna	36
1832 Anna Müllerová - umírá	36
Müllerovo těžarstvo v období let 1832	36
Šachta Charlotta	37
1844 – Müllerové báňsky podnikají v Krkonoších-Žacléři	37
1848 Simson	38
V r. 1848 – Nové Těžarstvo Franziska Zeche	38
– Lehner, bři Kleinové, Ulrich, Petrzicek -	38
Těžarstvo Františka	39
V r. 1852 – Müllerové našli ve II. svislé hloubce uhel. sloj	40
Spory mezi těžaři – Müllery a těžarstvem Františky	40
1852 – Likvidace ploché Mašiny, budování svislé Mašiny	41
K demarkačním čarám mezi těžarstvy ros.-osl. revíru	42
Dědičná štola-Erbštola, Čistička důlních vod	45 + 188

Protokol o sražení důl. polí Müllerova těžarstva (1852–53)	46
– Knihovně vyznačeno – udržování v provozu Dědičnou štolou	47
1869 – Podej – Müllerové rozhodli své doly prodat	48
Ještě k Müllerům	49
– Jan Daniel Müller zemřel	49
– Antonín Müller	49
– František Müller	50
– Jan Nepomuk Müller	52
– Teodor Müller	53
K Werkhofu – Havírně	54
1869 – Innerberger Hauptgewekschacht kupuje Müller. doly	55
Prodejní smlouva – Výtah z Inventáře	55
Mapa ros.-oslav. revíru z roku 1875	56
– Koksovna a třídírna na dole Anna	57
Čerpačka u Ryšků	57
1872 – výbuch na dole Anna	58
– Prodloužení žel. vlečky na důl Anna	58
– Základkové práce na dolech u Zbýšova a Oslavan	59
– Dobývací a přípravné práce	60
Statistický výkaz – Innerberg. těžarstva r. 1876	60
1880 – zastaveny veškeré střelné práce v revíru	61
1883 – 1886 nové zostřené předpisy pro trhací práce	61
1881 – Innerberger Haupt. prodává doly RBS	61
K historii těžby uhlí ve	
STŘEDNÍ ČÁSTI Rosicko-oslavanského uhelného revíru	
<i>Zbýšov u Brna(Oslavan) Těžaři</i>	61
1813 první těžařské otvirkové práce	61
RAHNOVÉ	
– Adam Rahn – <i>Láska Boží</i>	62
– Antonín Rahn I.	62
– Důl Antonín	62
– Jindřich	63
– Koksovna u dolu Antonín	63
– Antonín Rahn I. zemřel, vedení přebírá Antonín Hondl	64
Dále k těžařům – Antonín Rahn II.	64
– plnomocník Viktor Bauer II.	65
Situace na Kamenouhelném dole „Láska Boží“ 1912	65
1928 A. Rahn II. akcie LB prodává Hrušovanské cukerní rafinérii	65
Hrušovanská prodává akcie LB r. 1932 ZME	65
Odstraněny překážky ke konečné fúzi	66
K historii těžby uhlí v	
SEVERNÍ ČÁSTI Rosicko-oslavanského uhelného revíru	
<i>Rosické panství</i> –	66

V OKROUHLÍKU -	66
BOŽÍ POŽEHNÁNÍ	67
- Johann Augustýn THOMORER	67
- Johann HERRING	68
- Ferdinand RITTLER	68
Jámy Josef I., II., Lezní, Silniční, Anna Babice	68
Jáma Herring	69
- Johann rytíř HERRING	69
- Johann Ernest (Arnošt) HERRING	70
- RITTLEROVÉ -	
Ferdinand Rittler	70
Julius Rittler	71
1856 - zarazili důl Ferdinand v Babicích	71
František Rittler - str. 65	
Železniční dráha „Uhelná“ Brno-Zastávka (BP)	71
Lokomotivy uhelné dráhy	72
Situační mapa Železnice, Vlečky	74
1865 - Fúze Rosické kamen. doly a Důl Františka Padochov	74
1870 - Rosická báňská společnost - RBS	74
1870 - zaražena v Božím Požehnání šachta Nová (Julius)	74
František RITTLER - 1834 - Těžařstvo Sv. Trojice u Nové Vsi	75
Hugo RITTLER - 1864 ředitel RBS -	75
Ing. Jaroslav JIČÍNSKÝ - 1901 - centrální ředitel RBS	76
Jižní část uhelného revíru	
Těžařstvo Franziskazeche - Důl FRANTIŠKA PADOCHOV	78
- Vrtná větrací díra Bohrloch	78
- NOVÁ ŠACHTA I. pro důl Františka - nedokončená	79
Ze zpráv Báňskému hejtmanství	79
- zastavení stavby	82
- přeprojektovaná vrtná větrací díra Bohrloch	82
na větrací fárové, těžnou a čerpací šachtu Bohrlochsacht	
Zpráva - Dokončená BOHRLOCHSCHACHT 1865	86
Vyvrácení omylu - Bohrlochsacht a Kukla	86
STAV Dolu Františka v r. 1865	87
Ze zprávy za měsíc únor 1866	88
1865 Těžařstvo Důl Františka - fúze s Rosickým kamen. těžářstvím	89
1870 - Vzniká ROSICKÁ BÁŇSKÁ SPOLEČNOST (RBS)	90
1869 - Končí těžaři Müllerové - své doly prodávají	
Innerbergské společnosti ve Vídni ... viz str. 47	90
Situační mapa - Důlní díla Müllerova těžářstva	91
Rosické těžářstvo železných hutí	91
Kupuje RBS od Belgičanů Rosické těžářstvo železných hutí	92
RBS vlastní všechny doly revíru až na doly Lásky Boží	92
RBS - 1872 zahájila hloubení dolu Kukla	93
HLOUBENÍ ŠACHTY II. - Dolu Kukla	93

Nová těžní a čerpací jáma jižní části dolového pole Fr – zaražena 1872	93
– V roce 1877 dosaženo hloubky 247 m	94
Ze statistických výkazů 1876–1882	95
1881 – RBS kupuje doly Innerbergské společnosti	96
Poslední splátka	96
RBS přistupuje k zásadním krokům – převádí těžbu na jámu Simson	97
– Ze statist. výkazu RBS 1884, 1886 k uhelným dolům RBS	97
O ZPŮSOBU DOBÝVÁNÍ UHLÍ	
<i>Svědectví – Františka Sigmunda – Důl Františka a Důl Kukla</i>	98
– vše o provozu, těžbě, personálu (str. 98–104)	
– Důl Františka v roce 1900	98
foto – Františka – pyramidální těžní věž dřevěná	99
– Františka – dřevěný uhelný most s kolejemi	100
– Františka – železná těžní věž 1902	101
První kompresor na Františce 1905–6, vrtací zařízení	103
Na dole Julius – pneumatická kladiva	103
Na dole Kukla – první sbíječky v r. 1923. Doprava k šachtě	103
K důlním požárům	103
Dědičná štola, výdušný komín na Dubině	104
1902 – Došlo k obrovským změnám v celém revíru (J. Jičínský)	104
Důl SIMSON ve Zbýšově	104
Koksovna na dole Simson	106
Způsob dobývání uhlí a důlní provoz kolem r. 1910–1912	108
Láska Boží Zbýšov, Důl Julius Zastávka, Důl Ferdinand Babice	108
– Kamenouhelný důl „Láska Boží“	108
– Otvírání důlního pole Julius – 1910–1911	112
– Třídírna Julius 1910	114
– Důlní provoz Dolu Ferdinand v Babicích – 1910–1911	114
– Třaskavé plyny, uhelný prach a oheň	115
Vývoj hornictví ve 2. pol. 19. st.	116
Stálý komitét pro zkoumání výbušnosti ovzduší (1885)	116
Jičínského – Babická POKUSNÁ ŠTOLA (1908)	116
ELEKTRÁRNA v Oslavanech – vznik 1911–1913	118
Železniční dráha Kounice–Ivančice–Oslavany (KIOD)	121
Rekonstrukce dolu Kukla (1911–1913)	122
K lanové Bleichertově dráze na oslavanskou třídírnu	124
Oslavanská třídírna–úpravna uhlí (1914)	126
Zahájení provozu oslavanské elektrárny r. 1913	126
První světová válka 1914–1918	127
Elektrifikace Moravy	127
Ochranné pilíře – ohradníky	128
1920 – Prosincová stávka	129
1924 – těžba zbytkového uhel. pilíře – na Zaklášteří	129
Zpráva vedení Rosické báňské společnosti z roku 1926	
Poměry před konečnou fúzí RBS a LB (1935)	130

Zbýšovská Láská Boží – Západoslovácké elektrárny – zpráva 1932	132
– 1. 8. 1933 zahájena rozsáhlá rekonstrukce, přestavba dolu Antonín	133
K rekonstrukci dolu Antonín	133
1929–1933 – Hospodářská krize – stávka horníků v r. 1932	135
Ještě ke stávkám	135
1934 – Pokusy o těžbu uhlí v Nové Vsi u Oslavan	136
1937 – Pokusy o těžbu uhlí v severní části revíru	137
1935 – Konečná fúze těžařských společností	137
1938–1945 Okupace-Protektorát Böhmen und Mähren – 2. sv. válka	137
Oslavanská elektrárna, Situace na dolech	138
Kukla – Židovský pracovní tábor	139
1944 – první hornická škola v Evropě – a to na dole Františka	139
Z dolu Antonín vyvezen obrovitý fosilní kmen	140
Konec 2. světové války na dole R-O a elektrárně	140
Znárodnění 1945	
1. 1. 1946 se spojily Rosické a Jihomoravské doly, n. p.	143
1. 1. 1950 – Rosické uhelné doly ... situace a změny ve vedení n. p.	143
1. 1. 1952 – RUD, revírní ředitelství – Zastávka	143
20. 11. 1952 – Odborné učiliště Zastávka přebírá Minist. prac. sil	144
1. 1. 1953 – vyčleněna z RUD Šamotárna – do ministerstva vnitra	144
1. 1. 1955 – trast n. p. RUD – ředitelství ve Zbýšově u Brna	144
1. 1. 1956 – RUD n. p.	144
1958 – RUD, n. p., sdružení Kladno	145
Centrální ředitelé (195–196)	
17. 6. 1956 – Zřízení Kombinát Kamenouhelné doly Kladno	145
Problematika RUD – zajistit těžení jednou jámou	145
1957 – Zahájena rekonstrukce jámy Jindřich I.	146
1960 – Zahájení výstavby dolu Jindřich II	146
1963 – Kulminuje těžba RUD	147
1964 – Nedostatek fin. prostředků v nár. hospodářství	147
obrovské problémy, nezačínat otv. 12. p. V. Nosek	
1964 – Protokol z jednání – ÚBÚ, OBÚ, KVH a SKD - výpis	148
1964 – Zásadní rozhodnutí – Jindřich II – centrální jáma	148
Františka, Ferdinand – větrání až z hloubek 1 500 m	148
Upřesnění výstavby dolu Jindřich II nejhlubší důl na černé uhlí	150
Slepé jámy – k čemu sloužily	153
Ke kaskádnímu systému jam – technol. vybavení slepých jam	154
K těžbě uhlí + Graf	155
Třídírny uhlí, Kukla	156
Třídírna – Františka, Anna, Simson, Ferd., Julius, Antonín	156
Třídírna Jindřich I a Lanovka Antonín	158
Vodní věž – rezervoár vody pro důl Kukla	159
Lanové dopravní dráhy	160
Sortiment uhlí	163

Odbyt uhlí a elektrárna	163
Zkrácená pracovní doba	165
Geologický průzkum Situace v letech 1954–1978	165
– průzkum obsahu stopových prvků (1958–1959)	166
Průzkum k ověření geol. stavby v hloubkách 1500 m	166
Dobývací metody – 1910-1911	167
Dobývací metody – po 2. svět. válce	168
Mechanizace v porubech	169
1967 – skončil s těžbou – Julius	172
1967 – skončil s těžbou důl Anna	173
1973 – skončil s těžbou – důl V. Nosek-Kukla	174
Centrální důl Jindřich II – uveden do provozu v r. 1969	174
Výstavba kamenouhelných dolů, Zastávka u Brna	174
Jak probíhalo ukonč. těžby uhlí na Rosicku-Oslavansku	178
Dobývací prostor „Zbýšov“	178
Oslavanská elektrárna po 2. světové válce	179
Průběh likvidace následků důlní činnosti	181
1993 2. 8. – Zrušení dobývacího prostoru „Zbýšov“	183
Projevy vlivu dobývacích prací na povrch	184
Plán likvidace hlavních důlních děl	184
Likvidace jámy Kukla, likvidace dolu Jindřich II	184
Zatápění Rosických uhelných dolů 1992–1998	185
Hydrogeologická studie RUD	187
Čistička důlních vod	188 + 45
Rekultivace	189
Zbýšovská halda – významný krajinný prvek	192
Rosicko-oslavanský uhelný revír a ředitelé	193
1994 – vznik dvou samostatných právních subjektů	
– RUD „Zbytkový“ st. podnik + a. s. RUD	194
Jmenný seznam ředitelů	195
Centrální ředitelé	196
Těž. společnosti rosicko-oslavanské uhelné pánve	197
Ještě k těžařům Bauerům, Rittlerům, Müllerům	198
Oslav. hřbitov – odhalení piet. desek těžařů Müllerů	200
Rosicko-oslavanský černouhelný revír v DATECH	201–274
Absolut. výška jam a patek, výška těž.věží nad ohlubní	274
Vyznamenání RUD	275
Vývoj těžby uhlí v ros.-osl. revíru	275
Těžba+osazenstvo RBS 1880-1925	275
Těžba RBS od 1937-1992	276
Přehled hlavních strojních zařízení v revíru	277
RBS vlastnila v roce 1884 – Těžní stroje, seznamy	277

Těžní zařízení jámy Julius	278
Jámy Ferdinand	279
Jámy Antonín	281
Jámy Jindřich II - nejhlubší důl na černé uhlí	289
Těžní stroje Dolu Simson Zbýšov	292
Důl Františka v Padochově	293
Důl Kukla Václav Nosek v Oslavanech	295
Způsob dobývání černého kamenného uhlí	300
Důlní koně	301
Vývoj a stavba uhelných slojí, Lávkový vývoj	302
Vývoj úvodních důlních děl od počátku těžby v ros.-osl. revíru	303
Vývojové etapy v rosicko-oslavanském revíru	305
Schema důlních děl RUD	306
Podmínky dobývání	306
Dobývací metody, Vývoj dobývacích metod v ros.-osl. revíru	307
Dobývací metody pro 2. sv. válce	308
Odtěžení	310
Etážové dobývání na 12. p. a 11. p. jámy Jindřich II	311
Otvírka a příprava uhelných zásob pod 11. p. pomocí „mezipatra“	311
Popis otevření ložiska	311
Otvírka a příprava uhelných zásob nad 11. patrem	311
Schema dobývání – 11.–12. patro Jindřich II	312
– otvírka a příprava uhel. zásob klasickým způsobem	312
– otvírka a příprava uhel. zásob pomocí metody „mezipatra“	313
12. p. u hlavní jámy Jindřich	313
Otvírkové práce 13. patra	313
Mechanizace v porubech	314
Důlní výztuž v porubech, Provoz strojního zařízení na přípravách	316
Ze zápisu z gener. prověrky BP 1988 strojní zařízení, trhací práce	317
Průtrž uhlí a metanu – 15. ledna 1980	317
Rozdělení dolů podle obsahu metanu v důlních větrech	318
Důl Jindřich – zařazen mezi doly s nebezpečím vzniku PUP	318
Organizace protiprůtržového boje	320
Větrání	320
K problematice větrání po plynodynamickém jevu v r. 1980	326
Stav větrání a klimatizace koncem roku 1988	326
Prašnost	327
Boj s prašností RUD	329
Doprava, Svislá doprava	329
Ventilátory	330
Kompresory	331
Transformační stanice	332
Čerpání důlních vod	334
Čerpání důlní vody na jámě Julius	334

Čerpání důlní vody na dole Antonín v r. 1963	334
Čerpání důlní vody po r. 1969 po uvedení do provozu Jindřich II	335
Důlní neštěstí	335
Největší důlní neštěstí – soupis	336
K jednotlivým důlním neštěstím	337
– Barbora, Františka, Theodor, Františka, Antonín, Anna, Antonín	
– Ferdinand, Kukla	
– Průtrž uhlí a plynu nadole Jindřich II – 1980	369
– Nalezené údaje o smrtelných úrazech	369
– Horníci RUD- zahynulí při výkonu povolání od roku 1940-1991	371
Záchranářství	373
K dýchacím přístrojům	383
Používané dýchací přístroje	384
Bratrské pokladny a spolky	385
Oblast péče o pracovníky	386
Horníční učni – hornické učiliště	388
Poválečné období údernictví a rekordů	388
Bytová výstavba	390
Koksárenství	390
Výroba letku	392
Briketárna	393
Šamotárna	393
Kamenolom v Mariánském údolí	393
Grafit. Čučicko-oslavanské grafitové ložisko	394
Geologicko-průzkumné práce – realizované v ros.-osl. pánvi	399
Průzkumné práce v rosicko-oslavanském revíru	400
Tektonika území Oslavan	404
Naučná stezka permokarbonem boskovické brázdy v Oslavanech	405
Nerosty nacházené v dole Kukla, Fytopaleologické nálezy	406
Příspěvky k poznání moravského spodního permu	406
Rejstřík dolů a štol rosicko-oslavanského uhelného revíru	411
Doly sestavené od jihu k severu	412
Horní zákony	449
K Vysoké škole báňské	451
Z hornické terminologie	451
Pár faktů k hornické profesi	453
Literatura – Prameny	456
Ostatní materiály	457
K autorce	458
PŘÍLOHY – 3 fota – z hornické minulosti	467
– Profil permokarbonem Boskovické brázdy	468
– Přehledná mapa ložiskových ploch v R-O pánvi (1992)	469
– Orientační mapka – Důlní díla R-O revíru	470